

Ds. Arjan van Groos (1962 - 2014)
Tekst: Exodus 16, 1 - 21
Dankdag

Broeders en zusters,

- 3 **Zingen : Gezang 146 : 1 - 3**
- 4 **Gebed voor de opening van het Woord**
- 5 **Schriftlezing : Exodus 16 : 1 - 21**
- 6 **Zingen : Psalm 105 : 19 en 21**
- 7 **Tekst : Exodus 16 : 1 - 21**
- 8 **Prediking**
- 9 **Zingen : Psalm 78 : 6 en 7**
- 10 **Geloofsbelijdenis**
- 11 **Zingen : Gezang 173 : 1 en 4**
- 12 **Dankzegging en gebed**
- 13 **Slotzang : Gezang 137 : 1 en 2**

Geliefde gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, groot en klein,

We vieren vandaag onze dankdag voor gewas en arbeid. En je mag de vraag stellen wat we nu het hardste nodig hebben om vandaag echt inhoud te kunnen geven aan deze dankdag. Jongens en meisjes, wat hebben we het hardste nodig om deze eredienst echt tot een dankuur te maken voor de Here? Dat is niet zo moeilijk om te bedenken hè? Een dankbaar hart! Dat is wat we het hardste nodig hebben. Want hoe kunnen je de Here nu echt bedanken als je geen dankbaarheid in je hart voelt? Want stel dat je van opa en oma voor je verjaardag een cadeau krijgt waar je niets aan vindt, dan valt het niet mee om opa en oma ook echt te bedanken. Dan zul je ze waarschijnlijk niet spontaan om de nek vliegen om ze te bedanken. Misschien moet mama zelfs even tegen je zeggen dat je opa en oma wel moet bedanken. Maar het valt niet mee om dankbaar te zijn als je je niet dankbaar voelt. Maar dat brengt ons dan bij de vraag hoe je aan een dankbaar gevoel kunt komen? Wat is daar dan voor nodig? Wat nodig is om een dankbaar hart te krijgen verschilt van mens tot mens. Er zijn mensen die zo verwend zijn dat ze bijna nergens blij mee zijn. Ik heb een keer een meisje gezien op de televisie die voor haar verjaardag een splinternieuwe auto

kreeg. Maar dacht je dat ze dankbaar was. Nee, ze was boos. Want ze wilde die auto nu nog niet hebben, maar pas op het feest dat ze zou geven voor haar vrienden. Wat een verwend kind was dat! En wat is het verschil dan groot met andere mensen. Zuster Rina Neve vertelde me afgelopen zondag over haar reis naar Malawi. En dat de mensen in Malawi zo arm zijn dat zelfs volwassen vrouwen diep dankbaar zijn als ze een ballon krijgen. De ene mens is voor iets kleins al heel dankbaar en sommige mensen zijn bijna niet dankbaar te krijgen. Wat je ze ook geeft. En je kunt je afvragen welke mensen het beste af zijn. De mensen die met iets kleins al gelukkig zijn of de mensen die zelfs bij de mooiste cadeaus nog lopen te mopperen? Wat denkt u. Een dankbaar hart is een kostbaarder geschenk dan een groot cadeau. En dat is wat de Here zijn volk Israël tijdens de reis door de woestijn wil leren. En hoe wil Hij ze dat leren? Door ze te laten zien dat Hij zo veel van ze houdt dat Hij elke dag voor voedsel zal zorgen. Ik heb de tekst voor de preek dan ook zo samengevat.

De Here leert zijn volk dankbaar te leven door het dagelijks voedsel dat Hij geeft.

Want Hij leert ze,

- 1. alles van Hem te verwachten.**
- 2. met ‘genoeg’ tevreden te zijn.**

We zullen dus eerst zien dat de Here zijn volk leert alles van Hem te verwachten.

Anderhalve maand geleden is het volk Israël uit Egypte weg gegaan. Ze waren toen in een juichstemming. Want eindelijk waren ze verlost van die verschrikkelijke slavernij waar ze jaren onder hadden moeten lijden. Ze waren ‘vrij’. Echt vrij. Even waren ze bang geweest dat het helemaal verkeerd zou aflopen. Toen de farao spijt had gekregen dat hij het volk had laten gaan en met het leger de achtervolging had ingezet. Toen hadden ze klem gezeten tussen de Rietzee en het leger van de farao. Maar de Here had toen een onvoorstelbaar wonder gedaan. Iets wat niemand had durven bedenken. De Here had een pad door de zee voor ze gemaakt, zodat ze over konden steken naar de andere kant van de zee. De farao was ze gevolgd over dat pad door de zee, maar toen de laatste van het volk de overkant had bereikt, was het water van de zee weer gaan stromen en was de farao met zijn leger verdronken. Nu waren ze echt vrij en kon hen niets meer gebeuren. Wat was de Here groot en machtig! Wat zorgde de Here goed voor ze.

Maar een paar dagen later waren ze al niet meer zo blij. Want het water in de kruiken en waterzakken raakte op en ze konden in de woestijn geen water vinden. En ze vroegen zich

af wat ze moesten drinken. Want het enige water dat ze konden vinden was bitter. Maar toen Mozes in opdracht van de Here een stuk hout in het water had gegooid, was het plotseling zoet water geworden. Daarna hadden ze een tijd lang bij Elim gekampeerd. Daar waren twaalf waterbronnen en zeventig dadelpalmen.

Het is nu anderhalve maand geleden dat ze uit Egypte zijn weg gegaan. En nu ontstaat er een nieuw probleem. Want het voedsel dat ze uit Egypte hebben meegenomen begint op te raken. En hoe zullen ze in de woestijn ooit voldoende voedsel vinden voor al die mensen? Daar groeit zo goed als niks. En er zijn ook geen winkels waar je even wat kunt kopen. Hoe moet dat nu verder? En het volk begint te mopperen. Ze zeggen tegen hun leiders Mozes en Aaron: "Had de Here ons maar laten sterven in Egypte. Daar waren de vleespotten tenminste gevuld en hadden we volop brood te eten. U hebt ons alleen maar naar de woestijn gebracht om ons hier allemaal van honger te laten omkomen." De Here hoorde het geklaag van het volk. Hij zei tegen Mozes: "Ik zal voor jullie brood uit de hemel laten regenen. De mensen moeten er dan elke dag op uitgaan om net zoveel te verzamelen als voor de dag nodig hebben. Daarmee stel Ik hen op de proef. Ik wil zien of ze zich aan mijn voorschriften houden. Op de zesde dag moeten ze tweemaal zoveel verzamelen en klaarmaken als op de andere dagen."

Ze moeten er elke dag op uitgaan. En ze mogen alleen maar voor de dag eten verzamelen. Verzamelden ze meer, met de bedoeling om het de volgende dag de rest te eten, dan kwamen ze bedrogen uit. Want als ze dan de pot openmaakten waar ze het mama in bewaarden, zat het vol wormen en stonk het. Had de Here niet voor voedsel kunnen zorgen dat langer houdbaar was? Natuurlijk wel. Maar de Here wilde zijn volk iets leren. Name-lijk dat het feit dat we te eten hebben volledig afhankelijk is van zijn zorg. Niet wij zorgen ervoor dat we eten hebben, maar de Here.

Nu zou iemand kunnen denken: "Maar dat is toch niet zo. Dat wij te eten hebben komt omdat wij ervoor werken. En omdat we met het geld dat verdiend hebben in de winkel eten kopen. Dat doet God niet, maar dat doen wij zelf." Ik kan me wel voorstellen dat iemand zo denkt, maar zo simpel ligt het niet. Want wie zorgt ervoor dat er werk is? Er zijn heel veel landen in de wereld waar niet voldoende werk is. Maar mensen wel willen werken om geld te verdienen, maar niet kunnen werken. Ook zijn er veel landen waar mensen dan misschien wel wat werk hebben maar met dat werk niet voldoende geld kunnen verdienen om eten te kopen. Of waar mensen hard op het land aan het werken zijn,

maar er door droogte niks groeit. Als de Here geen werk heeft en het werk niet zegent, dan heb je niet of onvoldoende te eten.

De Here wilde zijn volk Israël leren dat het elke dag van Hem afhankelijk is. Dat ze leven van de liefde en de zorg van hun God. Een waardevolle en belangrijke les. Een les die wij de huidige tijd ook weer een beetje leren. Jarenlang heeft de economie eigenlijk alleen maar groei gekend. Zorgen over werk waren er voor de meeste mensen niet of nauwelijks. Maar nu zitten we in een economische crisis. En waar het gaat over werk, moet het ergste waarschijnlijk nog komen. Diverse gemeenteleden zijn in de afgelopen tijd met werkloosheid geconfronteerd. Het hebben van werk is niet meer vanzelfsprekend. En dat is ten diepste een zegen. Omdat het ons doet beseffen dat wij ook in deze dingen het leven niet zelf in de hand hebben, maar afhankelijk zijn van de zorg van de Here. En de lijst die de Here ons vandaag leert is nog lang niet zo indringend als de les die God zijn volk leerde. Als wij werkeloos zijn, dan hebben we nog niet gelijk zorgen over eten en drinken. Maar het volk Israël kreeg van de Here iedere keer weer maken voor een dag te eten. En de volgende dag zouden ze alleen te eten hebben als de Here het opnieuw manna zou laten regenen.

Was dat wreed of gemeen van God? Nee! Het was juist genade van God. Want juist als je geen eten voor de volgende dag in de kast hebben liggen, ben je de volgende dag des te dankbaarder als je toch weer eten vindt. Mensen die de Tweede Wereldoorlog hebben meegemaakt zullen dit ongetwijfeld kunnen bevestigen. Zelden zijn ze zo dankbaar geweest voor een kilo aardappelen of een stuk droog brood. En wat hebben ze de Here oprecht gedankt voor dat eenvoudige eten. Het volk Israël kreeg elke dag genoeg te eten voor die ene dag. Zo leerden ze elke dag opnieuw hun eten van de Here te verwachten. Dat in de eerste plaats. Laten we nu met elkaar het lied zingen dat u op uw stoel hebt kunnen vinden en dat door de kinderen die op de Morgenster zitten is geleerd.

In de tweede plaats zullen zien dat de Here zijn volk leert om met genoeg tevreden te zijn. Nu was er nog iets bijzonders aan de hand met het manna. De ene mens eet meer dan de ander. Dat is vandaag zo en dat zal bij de Israëlieten natuurlijk ook zo geweest zijn. Maar Mozes had ook van de Here moeten zeggen hoeveel manna ze per persoon mochten verzamelen. Namelijk 1 omer ook wel gomer genoemd. En dat is ruim twee liter. Dus ze mochten 2 liter per persoon nemen. Maar mensen die graag veel eten, zullen on-

getwijfeld geprobeerd hebben meer te verzamelen. Maar wat bleek als ze het gingen nameten. De mensen die veel hadden verzameld kwamen op 1 omer. En de mensen die weinig hadden verzameld kwamen ook op 1 omer. De Here gaf de mensen dus niet de mogelijkheid om meer te nemen dan Hij had gezegd. Alle mensen moesten het met dezelfde hoeveelheid doen: 1 omer. Dat was genoeg, wat de Here betreft.

Maar wanneer is 'genoeg' nu genoeg. Mensen hebben daar verschillende ideeën over. Wanneer hebben we genoeg te eten? Wanneer hebben we genoeg kleding? Wanneer hebben we voldoende geld? Paulus is daar heel duidelijk over tegenover Timotheüs. Hij schrijft in 1 Timotheüs 6, 8: "Wij hebben voedsel en kleren, laten we daar tevreden mee zijn." Maar waarom zou een mens daar tevreden mee moeten zijn? Waarom zouden we niet mogen mopperen als het eten dat we voorgeschoteld krijgen niet lekker vinden. Waarom zouden we niet mogen klagen als we geen merkkleding krijgen als andere kinderen dat wel krijgen? Waarom zouden we tevreden moeten zijn met een gewoon rijtjes-huis als andere mensen in een veel mooier huis wonen? Waarom zouden we tevreden moeten zijn met een kleine auto als andere mensen in dure en luxe sleeën rond mogen rijden van God?

Waarom zouden we tevreden moeten zijn met minder als anderen meer hebben? Waarom zouden we niet mogen mopperen als de AOW leeftijd wordt opgetrokken naar 67 jaar, terwijl je daar jarenlang via het betalen van premie's voor gespaard hebt? Waarom niet? Hierom niet. Allereerst omdat we, zoals Paulus in het voorafgaande vers heeft geschreven, niets in deze wereld hebben meegebracht en er ook niets uit kunnen meenemen. We waren naakt en zonder bezit toen we op aarde kwamen. Dus alles wat we hebben, hebben we ontvangen door de genade van de Here. O, u hebt er hard voor gewerkt. Maar die arme vader in Afrika die jaar op jaar zijn oogst heeft zien mislukken, heeft die niet hard gewerkt? Dat onze arbeid zoveel oplevert is toch niets anders dan genade van de Here. Alle het bezit dat we hebben mogen verzamelen is brood van genade. En waarvoor leven we? We leven toch niet om rijk te worden. We leven toch ook niet om zo snel mogelijk in dit leven te stoppen met werken om daarna te gaan liggen luiere. We leven toch voor de Here.

En de enige vraag die echt belangrijk is als het gaat over bezit is of we in staat zijn van datgene wat we hebben de Here te kunnen dienen. Wie naakt is, kan zich moeilijk op straat vertonen om de taak te volbrengen waartoe de Here hem roept. Wie honger heeft,

ondervindt ook grote moeite op dit vlak. Maar als we hebben wat we nodig hebben om onze taak voor de Here te vervullen, dat hebben we toch alles wat we nodig hebben. Dan hebben we toch geen enkele reden om te mopperen en te klagen. Ja, dan kan het eten een keer wat minder lekker zijn. Maar mogen we daar over klagen? Ja, dan is er misschien minder geld om mooie kleren te kopen. Maar is dat reden om ontevreden te zijn? Ja, en dan kunnen we misschien wat minder vaak of minder vaak of minder luxe op vakantie. Maar is dat reden om te klagen? Als we vol geklaag en gemopper zitten dan hebben we pas echt reden om te klagen. Want dan hebben we blijkbaar ons hart aan deze dingen verpand. Of dan zien we het blijkbaar als iets waar we recht op hebben. En dan zijn we arme, trieste mensen. Dan hebben we hier vanavond een probleem. Want hoe zullen we de Here danken als we ten diepste ontevreden zijn?

Misschien moeten we dan de Here allereerst hier wel voor danken, dat Hij ons bepaalt bij ons materialisme en onze ontevredenheid. Materialisme en ontevredenheid die ons het zicht benemen op de liefde en genade van de Here. Die ons in de weg staan om te zien hoe fantastisch de Here weer voor ons heeft gezorgd. Ja, er gaat een economische crises over de wereld. Maar hoeveel mensen onder ons hebben er een boterham minder om moeten eten? Onze rijkdom is nog altijd zo ontzettend groot, dat we ten diepste toch geen enkele reden hebben om te klagen, maar redenen in overvloed om de Here te danken voor zoveel goedheid en zoveel zorg.

Amen